

Інформація про публікацію: Кулалаєва Н. В. Актуальність імплементації основ lean production у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю / Н. В. Кулалаєва // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: тези доп. ІХ Міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 9-10 листоп. 2017 р.) / ред. кол. Н. Г. Ничкало, М. Є. Скиба, В. О. Радкевич [та ін.]. – Хмельницький: ХНУ, 2017. – С. 92-93.

УДК 377.3:614.8]:69

АКТУАЛЬНІСТЬ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ОСНОВ LEAN PRODUCTION У ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Кулалаєва Наталя Валеріївна, завідувач лабораторії технологій професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
кандидат хімічних наук, доцент

Швидкі зміни виробничих технологій викликають сьогодні трансформації у сучасному ринку праці, котрий висуває певні вимоги до професійної підготовки кваліфікованих робітників, зокрема будівельників. Це безпосередньо пов'язано з функціонуванням будівельних підприємств та організацією праці їхніх співробітників. Але на вітчизняних будівельних підприємствах ще залишаються суттєві проблеми, що потребують розв'язання. Серед них: систематичне перевищення встановлених строків будівництва і витрат на нього; низька продуктивність; перевищення кошторисної вартості будівництва; недостатня якість будівельної продукції; прості обладнання та виробничих ліній; низький рівень кваліфікації багатьох працівників; низька мотивація персоналу до якісної і результативної праці; неповне дотримання вимог промислової безпеки, охорони праці, навколишнього середовища тощо [1]. Їхнє позитивне розв'язання можливе, за умови забезпечення сталого функціонування підприємства, що зумовлюють такі стратегічні цілі, як стабільність виробництва, оптимальна система регулювання процесу

виготовлення, відповідний час виконання замовлення, усунення причин марнотратства, володіння робітниками основами Lean production (ощадливого виробництва) тощо.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні актуальності імплементації основ Lean production у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю як чинника їхнього професійного вдосконалення, що уможливорює спроможність до працевлаштування молоді в умовах ринкової економіки.

Ощадливе виробництво (англ. Lean production, Lean manufacturing) – це концепція, що ґрунтується на прагненні співробітників підприємства ліквідувати всі види втрат шляхом залучення до процесу управління кожного працівника та максимальної орієнтації на споживача, тобто вироблення продукції у кількості, котру вимагає ринок. Вона була розроблена Таїті Оно у 1950-ті роки на японському підприємстві Тойота (Toyota Motor Corporation). Наразі цю концепцію використовують компанії: 100 % – у Японії, 72 % – у США, 56 % – у Великобританії, 55 % – у Бразилії, 42 % – у Мексиці. Упровадження системи ощадливого виробництва на підприємствах цих країн сприяло зростанню прибутку, скороченню тривалості виробничого циклу, поліпшенню якості продукції. [2]. На вітчизняних виробництвах, зокрема будівельних, ця методологія на жаль впроваджується повільно. У цьому контексті проведений автором аналіз Державних стандартів професійно-технічної освіти з будівельних професій засвідчив відсутність основ Lean production у змісті їхніх навчальних програм. Доцільно зауважити, що системне впровадження основ ощадливого виробництва, яке ґрунтується на поєднанні елементів культури, науки та освіти є своєрідним мисленевим проривом після стількох часів панування радянської економіки в країні. Тому опанування майбутніми кваліфікованими робітниками методологією Lean production, на нашу думку, є важливою складовою їхньої професійної підготовки у професійно-технічних навчальних закладах, які є основними постачальниками

робітничих кадрів на вітчизняні підприємства.

Серед принципів, на яких ґрунтується концепція ощадливого виробництва, виокремлюють: системне планування праці; усвідомлення робітниками особистої причетності до поліпшення роботи підприємства; розуміння ними продуктивного характеру власної професійної діяльності; уявлення робітниками повного обсягу професійних завдань, які вони виконуватимуть; систематичні спостереження, контроль та оцінювання власних професійних дій і операцій; рівномірний розподіл робітниками власної праці; якісне виконання професійних обов'язків, а в разі необхідності – коригування власних професійних дій; вироблення продукту, що відповідає стандартам якості продукції; використання стандартизованих (якісних та безпечних) технологій праці, матеріалів тощо); постійний професійний розвиток та самовдосконалення персоналу (невпинний самоаналіз (хансен) і неперервне вдосконалення (кайдзен)); розвиток у робітників здатностей роботи в команді, формування в них корпоративної культури (традицій, ціннісних орієнтацій і переконань)); вироблення пропозицій щодо підвищення ефективності виробничого процесу.

До компонентів, котрі складають концепцію ощадливого виробництва належать: система 5S (sort, set in order, shine, standardise, sustain) поєднує п'ять принципів (сортувати інструменти, деталі й документи; створити зручне робоче місце; зберігати чистоту на робочому місці; стандартизувати; дотримуватися й, удосконалювати); система TPM (Total Productive Maintenance) – сукупність методів, які спрямовані на підтримання постійної працездатності обладнання для забезпечення безперервності виробничих процесів; система SMED (Single-Minute Exchange of Dies) – швидкого переналагодження, переоснащення обладнання; кайдзен – безперервне покращення процесів виробництва; гемба кайдзен – безперервне вдосконалення на місці, де формується продукція чи послуги; система захисту від помилок (створення механізмів запобігання помилок); система «витягування», або канбан, – забезпечує неперервний

матеріальний потік (скорочення зайвих запасів, ліквідація простоїв); система «точно в строк» – політика, що забезпечує потік матеріалів, товарів, послуг у той момент, коли вони потрібні.

Отже, не викликає сумніву актуальність імплементації основ Lean production у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю шляхом оновлення та модернізації змісту їхньої освіти. Означене сприятиме професійному вдосконаленню, забезпечуватиме професійну мобільність і уможливлуватиме затребуваність майбутніх будівельників на ринку праці.

Література

1. Бутенко О. П. Використання концепції Lean-construction в управлінні будівельними підприємствами / Бутенко О. П., Єрмакова А. О., Бондаренко Ю. С. // Вісник економіки транспорту і промисловості. – № 55. – 2016. – С. 85-91.

2. Кобилух О. Я. Ощадливе виробництво як концепція оптимізації виробничого та управлінського процесів [Електронний ресурс] / О. Я. Кобилух, Г. М. Мельник. – 2012. – Lviv Polytechnic National University Institutional Repository <http://ena.lp.edu.ua>. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/23489/1/10-43-49.pdf>. – Назва з екрану.